

Juryrapport

Jan Brouwer Scriptieprijs 2021 – Taal- en literatuurwetenschappen

Niels Mulder (Radboud Universiteit Nijmegen)

Literair ramptoerisme en redactionele bekentenissen. Over metafiction en balkanisme in De Spelers (2009) van Manon Uphoff en Darko's lessen (2017) van Michelle van Dijk

De juryleden van de Jan Brouwer Scriptieprijs Taal- en literatuurwetenschappen 2021 waren unaniem onder de indruk van het hoge niveau van de inzendingen van dit jaar. De betreffende scripties kunnen in hun ogen vrijwel zonder uitzondering als excellent omschreven worden en zouden ook aan universiteiten buiten het Nederlandse taalgebied hoog scoren. Daarmee lijkt opnieuw te worden bevestigd wat ook uit de rankings voor het wereldwijde hoger onderwijs blijkt: in Nederland worden de geesteswetenschappen op het hoogst denkbare niveau bedreven. Dat stemt uiteraard tot tevredenheid, maar maakte het werk van de jury in zekere zin zwaarder dan verwacht. Zij zag zich namelijk gedwongen van een nominatie van scripties te moeten afzien die maar weinig onderdoen voor het werkstuk dat in dit jaar voor deze Jan Brouwer Scriptieprijs wordt voorgedragen.

Niels Mulder, die aan de Radboud Universiteit Nijmegen zowel de Bachelor Nederlandse Taal en Cultuur als de Master Europese Letterkunde met het predicaat cum laude afsloot, geeft met de in de titel van dit juryrapport genoemde masterscriptie blijk van aanzienlijke literatuur- en cultuurwetenschappelijke ambities. Hij brengt een meerdimensionale, interdisciplinaire werkwijze in de praktijk en beroept zich op de actuele theorievorming op het gebied van onder meer de imagologie, de ideologiekritiek en de narratologie. Mulder is zeker niet de eerste die in het spanningsveld van deze disciplines opereert, maar met de specifieke probleemstelling van zijn scriptie levert hij een onmiskenbare bijdrage aan het onderzoek naar de duiding van representaties van 'de ander' en 'het andere' in postmodern gekleurde literaire teksten.

Als neerlandicus en comparatist concentreert hij zich op twee recente Nederlandstalige romans die tot dusverre op betrekkelijk weinig aandacht van de kant van het literatuurwetenschappelijke onderzoek mochten rekenen. Op die manier laat Mulder zien dat hij niet alleen thuis is in theoretische discoursen die binnen verschillende vakgebieden gevoerd worden, maar bovendien in staat is tot oorspronkelijke, diepgaande en adequate analyses van literaire teksten. Zijn focus is een imagologische en het is hem in de romans van Uphoff en Van Dijk speciaal te doen om de wijze waarop de Balkan en zijn bewoners uitgebeeld worden.

In de meeste gevallen onderzoekt de imagologie de status van clichés in een literaire tekst niet. Vaak volstaan onderzoekers met de vaststelling dat bepaalde, stereotiepe beelden (imago's) gereproduceerd worden. Mulder toont aan dat dat in het geval van de door hem onderzochte postmodern georiënteerde romans onvoldoende is. Ook die herhalen imago's, maar misschien wel om ze te deconstrueren en te ondermijnen.

Om dat te laten zien richt de auteur zich op de metafictionele structuur die postmoderne romans vaak eigen is en die ook "De spelers van Uphoff en Darko's lessen" van Van Dijk typeert. Op die manier legt hij een in aanzet kritische betekenislaag bloot die in primair imagologische studies nogal eens onderbelicht blijft. Daarin ligt de belangrijkste verdienste van de scriptie van Niels Mulder, wiens conclusie de jury van deze Jan Brouwer Scriptieprijs dan ook ten volle onderschrijft:

Zowel De spelers als Darko's lessen zijn dus doordrenkt van balkanisme, maar de romans reflecteren op dat problematische Westerse discours via metafictionele technieken en via de haast satirische opvoeringen van deze Westerse blik op 'de ander'. Metafictie, in het bijzonder de self-conscious narrator, blijkt kritisch potentieel te hebben ten opzichte van het balkanistische discours. (p. 71)

De masterscriptie van Niels Mulder is theoretisch innovatief, duidelijk gestructureerd en helder geformuleerd. De literatuurwetenschappelijke relevantie en actualiteit van zijn vraagstelling staan buiten kijf en de analyse van de door hem onderzochte primaire teksten kan als pioniersarbeid gekarakteriseerd worden. Met name ook in de interdisciplinaire uitwerking is Mulder buitengewoon goed geslaagd en zijn scherpe observaties en verrijkende conclusies dwingen bewondering af.

De jury twijfelt er dan ook geen moment aan dat Niels Mulder de geëigende kandidaat is voor de Jan Brouwer Scriptieprijs Taal- en literatuurwetenschappen 2021. Tegelijk spreekt zij de hoop uit dat hij in de toekomst zijn weg naar de wetenschap weet te vinden. In Niels Mulder ziet zij een veelbelovende jonge onderzoeker die met name ook op het raakvlak tussen de narratologie, de ideologiekritiek en de imagologie belangrijk werk zou kunnen verzetten. Een laatste opmerking betreft ten slotte het hoge stilistische niveau van Mulders masterscriptie. Dat het Nederlands binnen de neerlandistiek – naast uiteraard het Engels – nog altijd als wetenschapstaal fungeert, waarderen de juryleden positief. Ook in de toekomst moet een geesteswetenschappelijk discours in het Nederlands mogelijk blijven en met instemming stelt de jury vast dat in ieder geval Niels Mulder daaraan een bijdrage heeft geleverd.

Prof. dr. J.P.M. (Paula) Fikkert, hoogleraar eerste taalverwerving en fonologie Radboud Universiteit Nijmegen

Prof. dr. J.W.H. (Jan) Konst, hoogleraar Nederlandse letterkunde Freie Universität Berlin

Prof. dr. E.J. (Liesbeth) Korthals Altes, hoogleraar algemene literatuurwetenschap en moderne Franse letterkunde Rijksuniversiteit Groningen

De jury vergaderde online op 11 december 2020 onder leiding van KHMW-directeur Prof. dr. H.J. (Hans) Bennis, in de aanwezigheid van Drs. S. (Saskia) van Manen, secretaris KHMW (notulen).